ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 9ης Νοεμβρίου 2000 *

Στην υπόθεση C-356/99,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον E. de March, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τον A. Dal Ferro, δικηγόρο Vicenza, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

ενάγουσα,

κατά

Hitesys SpA, με έδρα την Aprilia (Ιταλία),

εναγομένη,

που έχει ως αντικείμενο αγωγή την οποία άσκησε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δυνάμει του άρθρου 238 ΕΚ με αίτημα την επιστροφή των χρηματικών

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ποσών που προκατέβαλε στο πλαίσιο της συμβάσεως JOU2-CT93-0417, την οποία κατήγγειλε η ενάγουσα λόγω μη εκπληρώσεως εκ μέρους της εναγομένης των συμβατικών της υποχρεώσεων,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Gulmann (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, J.-P. Puissochet και την F. Macken, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Saggio
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Μαΐου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 23 Σεπτεμβρίου 1999, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει ρήτρας διαιτησίας

βασιζομένης στο άρθρο 238 ΕΚ, αγωγή κατά της εταιρίας Hitesys SpA (στο εξής: Hitesys), με αντικείμενο την επιστροφή προκαταβληθέντος κεφαλαίου 132 500 ευρώ, πλέον τόκων 61 032,8 ευρώ υπολογιζομένων με επιτόκιο 8,25 % από τις 8 Ιανουαρίου 1994, ήτοι συνολικού ποσού 194 443,7 ευρώ, στο οποίο πρέπει να προστεθούν τόκοι ποσού 30,364 ευρώ για κάθε νέα ημέρα καθυστερήσεως μέχρις ολοσχερούς εξοφλήσεως· η εν λόγω προκαταβολή χορηγήθηκε στο πλαίσιο χρηματοδοτήσεως διεπομένης από τη σύμβαση JOU2-CT93-0417 (στο εξής: σύμβαση), την οποία η ενάγουσα κατήγγειλε λόγω μη εκπληρώσεως εκ μέρους της εναγομένης των συμβατικών της υποχρεώσεων.

Τα πραγματικά περιστατικά

2 Στις 7 Δεκεμβρίου 1993 η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή, συνήψε τη σύμβαση με την Irvin Elettronica SpA (στο εξής: Irvin), ως συντονίστρια, το Zentrum für Sonnenenergie- und Wasserstoff/forschung (στο εξής: Zentrum) και το University of Aston (στο εξής: Aston). Δυνάμει της συμβάσεως, οι ανωτέρω ανέλαβαν την εκτέλεση ενός σχεδίου έρευνας και τεχνολογικής αναπτύξεως, με την οικονομική υποστήριξη της Κοινότητας, στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος έρευνας και τεχνολογικής αναπτύξεως στον τομέα της μη πυρηνικής ενέργειας (1990-1994), το οποίο εγκρίθηκε με την απόφαση 91/484/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Σεπτεμβρίου 1991 (ΕΕ L 257, σ. 37).

3 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της συμβάσεως, το σχέδιο είχε διάρκεια 18 μηνών από την 1η Ιανουαρίου 1994, ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της συμβατικής σχέσεως. Συνεπώς, η συμβατικώς προβλεφθείσα προθεσμία εκτελέσεως των εργασιών εξέπνευσε στις 30 Ιουνίου 1995.

4 Δυνάμει του άρθρου 4 της συμβάσεως, η Επιτροπή ανέλαβε να χρηματοδοτήσει το σχέδιο σύμφωνα με πρόγραμμα το οποίο προέβλεπε: i) μια προκαταβολή 200 000

ECU, ii) μετέπειτα περιοδικές καταβολές, κατόπιν δικαιολογήσεως των δαπανών που όντως πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 5 της συμβάσεως, και iii) ενδεχόμενη κράτηση 10 % επί του συνολικού ποσού σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της συμβάσεως.

5 Το άρθρο 1, παράγραφος 4, της συμβάσεως προέβλεπε ότι η Irvin, ως συντονίστρια, ανελάμβανε την αποκλειστική ευθύνη για την επικοινωνία της Επιτροπής με τους συμβαλλομένους. Για τον λόγο αυτόν, είχε ιδίως την υποχρέωση να διαβιβάζει όλα τα έγγραφα που προέβλεπε η σύμβαση. Η Irvin όφειλε, μεταξύ άλλων, να υποβάλλει εξαμηνιαίες εκθέσεις επί της προόδου των εργασιών, περιγράφουσες τη δραστηριότητα που άσκησαν και τα αποτελέσματα που πέτυχαν όλοι οι συμβαλλόμενοι, καθώς και να υποβάλει μια τελική τεχνική έκθεση, αφορώσα ολόκληρο το σχέδιο, εντός δύο μηνών από τη λήξη της συμβάσεως. Σύμφωνα με το άρθρο 5 της συμβάσεως, η Irvin ήταν υποχρεωμένη να υποβάλλει χρηματοοικονομική έκθεση κάθε δωδεκάμηνο από της ενάρξεως ισχύος της συμβάσεως και μια τελική χρηματοοικονομική έκθεση εντός τριών μηνών από τη λήξη της συμβάσεως.

6 Η Επιτροπή έστειλε στις 8 Δεκεμβρίου 1993 το ένταλμα πληρωμής που αφορούσε την προβλεπόμενη από το άρθρο 4 της συμβάσεως προκαταβολή των 200 000 ECU.

7 Το 1994, λόγω σοβαρών χρηματοοικονομικών δυσχερειών οφειλομένων στην απώλεια ενός εταίρου, η Irvin βρέθηκε στα πρόθυρα της πτωχεύσεως. Για τον λόγο αυτόν, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, η εταιρία, ενισχυμένη με ένα νέο εταίρο, μετέβαλε τη δομή της και μετατράπηκε στην εταιρία Hitesys. Η Hitesys υπεισήλθε εξ ολοκλήρου στις υποχρεώσεις της Irvin.

8 Η Επιτροπή έλαβε υπόψη την τροποποίηση της συμβάσεως και, αφού προέβη επισήμως στην αναθεώρησή της, γνωστοποίησε με έγγραφο της 19ης Αυγούστου 1994 τη συγκατάθεσή της προκειμένου η Hitesys να υποκαταστήσει την Irvin ως συντονίστρια του ομίλου, στο σύνολο της συμβατικής σχέσεως.

9 Σύμφωνα με τους όρους της συμβάσεως, την υποχρέωση υποβολής περιοδικών τεχνικών και χρηματοοικονομικών εκθέσεων υπείχε πλέον η Hitesys. Από την αλληλογραφία της Επιτροπής προκύπτει ότι από τις 21 Φεβρουαρίου 1995 η Επιτροπή ισχυριζόταν ότι η Hitesys δεν εκπλήρωνε την υποχρέωση αυτή ή την εκπλήρωνε ελλιπώς και καθυστερημένα.

10 Λόγω της συμπεριφοράς της Hitesys, η Επιτροπή, με έγγραφο της 27ης Ιουλίου 1995, την κάλεσε να της αποστείλει τα προβλεπόμενα από τη σύμβαση έγγραφα που αφορούσαν την πρόοδο των εργασιών. Με το ίδιο αυτό έγγραφο, η Επιτροπή πληροφόρησε την Hitesys ότι θεωρούσε ότι η σύμβαση έληξε στις 30 Ιουνίου 1995 και ότι επιφυλασσόταν της δυνατότητας να ζητήσει την επιστροφή της ήδη καταβληθείσας προκαταβολής μετά το πέρας της εξετάσεως των εν λόγω εγγράφων.

11 Με έγγραφο της 3ης Σεπτεμβρίου 1996, η Επιτροπή κοινοποίησε στην Hitesys την καταγγελία της συμβάσεως σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο δ', των γενικών όρων που απαρτίζουν το παράρτημα II της συμβάσεως (στο εξής: γενικοί όροι), λόγω του ότι δεν είχαν υποβληθεί οι προβλεπόμενες τεχνικές εκθέσεις και δεν είχαν εκτελεσθεί οι συμφωνηθείσες εργασίες. Η Επιτροπή ζήτησε τότε τη μερική επιστροφή των συμφωνηθεισών προκαταβολών, μέχρι το ποσό των 132 500 ECU, το οποίο αντιστοιχούσε στη διαφορά μεταξύ του ποσού των 200 000 ECU που είχε καταβληθεί στην Irvin ως προκαταβολή και του αθροίσματος των ποσών των 55 000 ECU και των 12 500 ECU που είχε εμβάσει η Irvin στο Zentrum και στο Aston αντιστοίχως.

12 Στη συνέχεια, η Επιτροπή απέστειλε την εντολή επιστροφής αριθ. 96005952, η οποία αφορούσε το προαναφερθέν ποσό των 132 500 ECU και της οποίας η προθεσμία εξοφλήσεως έληγε στις 31 Δεκεμβρίου 1996. Διαβίβασε νέα όχληση στις 17 Ιουλίου 1997.

13 Η Hitesys απάντησε με έγγραφο της 25ης Σεπτεμβρίου 1997 και προέβαλε τις δυσχέρειες που αντιμετώπιζε ως δικαιολογία για τις προσωρινές παραλείψεις της. Στις 17 Δεκεμβρίου 1997 η Hitesys έστειλε στην Επιτροπή έκθεση επί των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η εταιρία αυτή για την εκτέλεση του σχεδίου έρευνας και εξέ-

φρασε την ελπίδα ότι τα έγγραφα αυτά θα μπορούσαν «να αποδείξουν τη βαθύτερη εντιμότητα» με την οποία είχε αντιπετωπίσει το σχέδιο αυτό παρά τα οικονομικά και χρηματικά της προβλήματα.

14 Με έγγραφο της 6ης Φεβρουαρίου 1998, η Επιτροπή επιβεβαίωσε στην Hitesys το αίτημά της επιστροφής, ισχυριζόμενη ότι η σύμβαση λύθηκε στις 30 Ιουνίου 1995, ότι η εταιρία αυτή δεν τήρησε τις συμβατικές της υποχρεώσεις κατά το μέτρο που δεν υπέβαλε τις απαιτούμενες εκθέσεις εντός των προβλεπομένων από τη σύμβαση προθεσμιών και, επιπλέον, ότι δεν απάντησε στα έγγραφα και στις τηλεομοιοτυπίες οχλήσεως. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή επισήμανε ότι δεν μπορούσε να λάβει υπόψη της, προς ενδεχόμενη μείωση του αξιουμένου ποσού, κανένα από τα έξοδα που δήλωσε η Hitesys με το παράρτημα του από 17 Δεκεμβρίου 1997 εγγράφου της.

15 Με έγγραφο της 20ής Απριλίου 1998, η Hitesys έστειλε στην Επιτροπή την τελική τεχνική της έκθεση.

16 Η Επιτροπή επιβεβαίωσε το αίτημά της επιστροφής με έγγραφο της 14ης Ιουλίου 1998 και ισχυρίστηκε εκ νέου ότι η Hitesys δεν τήρησε τις συμβατικώς προβλεφθείσες προθεσμίες για την υποβολή εκθέσεων επί της ερευνητικής της δραστηριότητας και ότι τα έγγραφα που η Hitesys έστειλε στην Επιτροπή στις 20 Απριλίου 1998 δεν καθιστούσαν δυνατό στις υπηρεσίες της να τροποποιήσουν την αρχική τους απόφαση περί αιτήσεως επιστροφής.

Η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

17 Το δικόγραφο αγωγής της Επιτροπής κοινοποιήθηκε προσηκόντως στην Hitesys. Δεδομένου ότι η Hitesys δεν υπέβαλε υπόμνημα αντικρούσεως εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η Επιτροπή ζήτησε από το Δικαστήριο να δεχθεί τα αιτήματά της, σύμφωνα με το άρθρο 94, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

18 Συναφώς, διαπιστώνεται πράγματι ότι η Hitesys, μολονότι κλητεύθηκε προσηκόντως, δεν υπέβαλε εμπροθέσμως υπόμνημα αντικρούσεως, υπό την έννοια του άρθρου 40, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας. Επομένως, το Δικαστήριο πρέπει να δικάσει ερήμην. Δεδομένου ότι το παραδεκτό της αγωγής είναι αναμφίβολο, το Δικαστήριο πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 94, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, να εξακριβώσει αν τα αιτήματα της ενάγουσας φαίνονται βάσιμα.

Επί της ουσίας

19 Το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο δ', των γενικών όρων διέπει την καταγγελία της συμβάσεως λόγω μη εκτελέσεως. Ορίζει ότι, σε περίπτωση μη εκπληρώσεως εκ μέρους ενός ή περισσοτέρων συμβαλλομένων μιας από τις υποχρεώσεις που υπέχουν, η Επιτροπή μπορεί, αφού καλέσει εγγράφως τον υπερήμερο συμβαλλόμενο ή τους υπερήμερους συμβαλλομένους να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, να θεωρήσει τη σύμβαση λυθείσα αν, ένα μήνα μετά την όχληση, η μη εκτέλεση συνεχίζεται και δεν δικαιολογείται από εύλογες τεχνικές ή οικονομικές αιτίες.

20 Συναφώς, από τα στοιχεία που παρέσχε η Επιτροπή προκύπτει ότι η Hitesys έστειλε την πρώτη εξαμηνιαία τεχνική έκθεση με εξάμηνη καθυστέρηση και ότι στις 27 Ιουλίου 1995, δηλαδή μετά την εκπνοή της τελικής προθεσμίας εκτελέσεως του σχεδίου έρευνας, δεν είχε ακόμη διαβιβάσει ούτε τις τεχνικές εκθέσεις για το διάστημα από τον Ιούνιο μέχρι τον Δεκέμβριο του 1994, ούτε την οριστική τεχνική έκθεση, ούτε τις χρηματοοικονομικές εκθέσεις που αφορούν το διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 1994 έως τις 30 Ιουνίου 1995. Η Hitesys διαβίβασε μόλις τον Δεκέμβριο του 1997 μια έκθεση επί των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η εταιρία για την εκτέλεση του εν λόγω σχεδίου και μόνον αργότερα διαβίβασε την τελική τεχνική έκθεση με έγγραφο της 20ής Απριλίου 1998.

21 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή όχλησε την Hitesys με τηλεομοιοτυπία της 21ης Φεβρουαρίου 1995, καλώντας την να παύσει κάθε δραστηριότητα σχετική με την εκτέλεση του ερευνητικού σχεδίου. Εξάλλου, είναι αναμφισβήτητο ότι, με το έγγραφο της 27ης Ιουλίου 1995, πληροφόρησε την Hitesys ότι θεωρούσε ότι η σύμ-

βαση έληξε στις 30 Ιουνίου 1995 και ότι, με το έγγραφο της 3ης Σεπτεμβρίου 1996, κοινοποίησε στην Hitesys την καταγγελία της συμβάσεως λόγω μη εκτελέσεως, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο δ', των γενικών όρων.

22 Οι διαπιστωθείσες στη σκέψη 20 της παρούσας αποφάσεως περιπτώσεις υπερημερίας δεν μπορούν να θεωρηθούν δικαιολογημένες από τεχνικούς ή οικονομικούς λόγους. Η μόνη εξήγηση την οποία παρέσχε η Hitesys αναφέρεται στην οικονομική κρίση του ομίλου στον οποίο ανήκε η Irvin. Δεν μπορεί να γίνει επίκληση λόγου τέτοιας φύσεως διότι αυτός αφορά ιδιαίτερη κατάσταση της ενδιαφερομένης εταιρίας και όχι τεχνικά ή οικονομικά προβλήματα σχετικά με την εκτέλεση του ερευνητικού σχεδίου.

23 Το άρθρο 8, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, των γενικών όρων προβλέπει ότι, σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως από την ίδια λόγω μη εκτελέσεως, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει την επιστροφή των πράγματι καταβληθέντων ποσών, κατά το μέτρο που κρίνει δίκαιο και εύλογο από πλευράς της φύσεως και της σπουδαιότητας των πραγματοποιηθεισών εργασιών και της χρησιμότητάς τους για το σύνολο του σχεδίου.

24 Συναφώς, από τα στοιχεία που παρέσχε η Επιτροπή προκύπτει ότι στις 8 Δεκεμβρίου 1993 κατέβαλε στην Irvin, στις υποχρεώσεις της οποίας υπεισήλθε η Hitesys, προκαταβολή 200 000 ECU και ότι η Irvin κράτησε από το ποσό αυτό το μέρος που της αναλογούσε, ήτοι 132 500 ECU. Λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων υπερημερίας που διαπιστώθηκαν στη σκέψη 20 της παρούσας αποφάσεως, η απαίτηση να επιστραφεί ολόκληρο το ποσό των 132 500 φαίνεται εύλογη.

25 Επομένως, πρέπει να γίνουν δεκτά τα αιτήματα της Επιτροπής όσον αφορά την επιστροφή της προκαταβολής που εισέπραξε η εταιρία στις υποχρεώσεις της οποίας υπεισήλθε η Hitesys.

26 Όσον αφορά τους τόκους υπερημερίας, επισημαίνεται ότι το άρθρο 8, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, των γενικών όρων προβλέπει ότι το επιστρεπτέο ποσό μπορεί να προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζομένους, από την ημερομηνία εισπράξεως του ποσού από τον αντισυμβαλλόμενο, με το επιτόκιο το οποίο εφαρμόζει το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Νομισματικής Συνεργασίας για τις πράξεις του σε ECU και το οποίο δημοσιεύεται την πρώτη εργάσιμη ημέρα εκάστου μηνός, προσαυξανόμενο κατά 2 τοις εκατό.

27 Συνεπώς, το ποσό το οποίο πρέπει να καταβάλει η Hitesys στην Επιτροπή για την επιστροφή της εισπραχθείσας προκαταβολής πρέπει να προσαυξηθεί με τόκους υπερημερίας υπολογιζόμενους, σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, των γενικών όρων, από τις 8 Ιανουαρίου 1994, τεκμαιρομένη ημερομηνία εισπράξεως της προκαταβολής, μέχρι την πλήρη εξόφληση του χρέους.

28 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1997, σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 162, σ. 1), πρέπει να αντικατασταθεί η αναφορά στο ECU με την αναφορά στο ευρώ, με αναλογία ενός ευρώ προς ένα ECU.

29 Κατά συνέπεια, η Hitesys πρέπει να υποχρεωθεί να καταβάλει στην Επιτροπή το ποσό των 132 500 ευρώ, πλέον τόκων υπερημερίας υπολογιζομένων, σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, των γενικών όρων, από τις 8 Ιανουαρίου 1994 μέχρι την πλήρη εξόφληση του χρέους.

Επί των δικαστικών εξόδων

30 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Hitesys στα δικαστικά έξοδα και ότι η Hitesys ηττήθηκε, πρέπει αυτή να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Υποχρεώνει την Hitesys SpA να καταβάλει στην Επιτροπή το ποσό των 132 500 ευρώ, πλέον τόκων υπερημερίας υπολογιζομένων, σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, των γενικών όρων που απαρτίζουν το παράρτημα II της συμβάσεως JOU2-CT93-0417, από τις 8 Ιανουαρίου 1994 μέχρι την πλήρη εξόφληση του χρέους.**

2) **Καταδικάζει την Hitesys SpA στα δικαστικά έξοδα.**

Gulmann Puissochet Macken

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Νοεμβρίου 2000.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

C. Gulmann